MĀRIS BALTIŅŠ

MĀCĪBSPĒKU PAAUDŽU MAIŅA UN LU MEDICĪNAS FAKULTĀTES KADRU POLITIKA

Aplūkojot augstākās medicīniskās izglītības attīstību Latvijā, vērojami vairāki periodi, kad bija radies krass mācībspēku deficīts un notika intensīva katedru vadītāju un citu docētāju kadru maiņa. Līdz šim šādi periodi bijuši četri:

- 1) fakultātes darbības pirmajos gados,
- 2) trīsdesmito gadu beigās,
- 3) pēckara gados, ieskaitot piecdesmito gadu sākumu,
- 4) sešdesmitajos gados.

Kaut gan šādi procesi kopumā ir neizbēgami un vērojami gandrīz jebkurā dzīves sfērā, tomēr katrā konkrētā gadījumā to norise bijusi atkarīga no kopējās politiskās situācijas un vadības realizētajiem kadru atlases principiem. Šā raksta uzdevums ir analizēt norises LU Medicīnas fakultātē trīsdesmito gadu otrajā pusē, bet, lai tas būtu iespējams, nepieciešama atkāpe divdesmitajos gados, kad tika organizētas katedras un klinikas.

Doma par Medicīnas fakultātes nepieciešamību jaunveidojamajā Latvijas Augstskolā izskanēja jau 1917. gada jūnijā I (III) latviešu skolotāju un izglītības darbinieku kongresā, kas notika Tērbatā[1]. Šeit arī pirmo reizi izvirzīja projektu par Rīgas Politehniskā institūta pārveidošanu par vienota tipa augstskolu un nodibināja Augstskolas komiteju (priekšsēdētāji – prof. J. Osis un prof. E. Felsbergs, sekretāri – doc. K. Kundziņš un *cand. phil.* P. Dāle), kam vajadzēja sasaukt latviešu akadēmisko darbinieku konferenci 1917. gada augustā[2]. Kaut gan tās sarīkošanai bija veikti visi nepieciešamie priekšdarbi, tomēr Rīgas krišanas dēļ 1917. gada augustā šī konference nenotika.

1917. gada beigās Latviešu Izglītības biedrība Rīgā dibināja savu Augstskolas sekciju, kuras priekšgalā bija Dr. Adams Butulis, bet 1918. gada jūlijā vācu okupācijas iestādes apturēja tās darbību[3].

P. Stučkas vadītā Latvijas padomju valdība 1919. gada 7. martā nolēma izveidot jau agrāk 1919. gada 8. februārī dibinātajā Latvijas Augstskolā arī

Medicīnas fakultāti, bet nekādi konkrēti darbi tās organizēšanā netika veikti[4]. Ir ziņas, ka anatomijas profesors Alfrēds Zommers mēģinājis sākt anatomijas seminārus (sludinājumi no 1919. gada 16. līdz 19. aprīlim "Ciņā" un citās Rīgas avīzēs), bet viss cits palicis tikai iecerē[5].

Atsākot Latvijas Augstskolas organizēšanu 1919. gada vasarā, kopīgi sāka strādāt Rīgas un Tērbatas iniciatīvas grupu pārstāvji. 1919. gada 11. jūlijā 5 vīru komisijai (A.Kirhenšteins, K.Kundziņš, P.Lejiņš, P.Nomals, P.Sņķers) uzticēja izstrādāt RPI reorganizācijas projektu, kas 14. jūlijā ar P.Nomala un P.Sņķera parakstiem tika iesniegts Izglītības ministram Dr. K.Kasparsonam[6]. No šī laika sākās reāla fakultāšu organizēšana.

Medicīnas fakultātes orgkomitejas subkomisijas pirmā sēde notika 1919. gada 28. augustā, piedaloties leģslietu ministrijas Veselības departamenta direktoram *Dr.med.* G.Reinhardam (sekcijas vadītājs), *Dr.med.* P.Sņķeram, *Dr.med.* O.Voitam, Dr. Ā.Butulim, *Dr.med.* A.Pētersonam un *mag.pharm.* prof. E.Zariņam (sekcijas sekretārs)[7]. Sēdes dalībnieki nolēma, ka Medicīnas fakultāte Latvijas Augstskolā principiāli iespējama un vajadzīga un ka par mācībspēkiem jāauzicina Latvijas pilsoņi, pirmām kārtām latvieši, bet, ja tādu nebūtu, tad sabiedroto valstu un ziemeļtautu pārstāvji[8]. Dažas dienas vēlāk, 5.septembrī, sekcija pieņēma G.Reinharda priekšlikumu, ka ārzemnieki darbā fakultātē pieņemami tikai tad, ja ir brīvas vietas[9].

Šai laikā arī Latvijas Augstskolas organizācijas komisija pieņēma lēmumu, ka katras fakultātes kodolu veidos valdības ieceltais pagaidu dekāns (Medicīnas fakultātē prof. E.Zariņš), valdības resora sūtīta persona (G.Reinhards) un aroda vai sabiedriskas organizācijas pārstāvis (O.Voits no Izglītības biedrības Augstskolas sekcijas)[10]. Par kadru trūkumu fakultātē liecina kaut vai tas, ka par pagaidu dekānu tika iecelts nevis ārsts, bet farmaceīts un uzturvielu ķīmiķis prof. Eduards Zariņš, jo visi pārējie fakultātes locekļi bija aizņemti ar citiem darbiem. Šo brīdi tad arī varam uzskatīt par vissmagāko krīzes periodu Medicīnas fakultātes vēsturē.

Lai krīzi pārvarētu, Medicīnas fakultāte sāka saraksti ar latviešu profesoriem citās augstskolās (piem., prof. L.Kundziņu un prof. E.Paukuli Tērbatā, prof. R.Krimbergu Harkovā), piedāvājot viņiem vakantās katedras. Īpaša vērība šai laikā tika veltīta teorētisko disciplīnu pārstāvjiem, lai varētu sākt mācības vismaz I un II kursa studentiem, kas vispārīgos priekšmetus bija sākuši apgūt kopā ar Lauksaimniecības fakultātes un Ķīmijas fakultātes studentiem[11]. Pirmajā mācību gadā fakultātē bija tikai deviņi docētāji, no kuriem tikai trīs bija reāli sākuši akadēmisko darbu.

Šai laikā fakultāte saņēma arī visai daudz vēstuļu, kuru autori, lielākoties bijušie Tērbatas Universitātes līdzstrādnieki, interesējās par darba iespējām

jaunajā fakultātē. Fakultātes nostāja šais gadījumos parasti bija atturīga, it īpaši, ja pretendenti vēlējas asistentu vietas, jo bija nolemts, ka katedru un kliniku vadītāji paši sev izraudzīsies līdzstrādniekus.

Mācībspēku meklēšanā tika iesaistīti arī Latvijas diplomātisko misiju pārstāvji. Tā, piemēram, 1919. gada 29. septembrī fakultātes sēdē tika nolasīta Latvijas sūtņa Stokholmā Fridriha Grosvalda vēstule, kurā viņš ziņo, ka *Dr.med.* Gastons Bakmanis esot gatavs pieņemt uzaicinājumu vadīt Anatomijas katedru[12]. Nākamajā sēdē, 2. oktobrī, fakultātes locekļi, pēc iepazīšanās ar G.Bakmaņa *curriculum vitae*, nolēma viņu uzaicināt par Anatomijas, embrioloģijas un histoloģijas katedras vadītāju[13].

Apspriežot iespējamus kandidātus, Medicīnas fakultātes locekļi 1920. gada 16. janvārī uzskatīja par lietderīgu piedāvāt Dr. E.Putniņam un *Dr.med.* H.Budulam mācībspēku vietas[14]. No šī brīža sākās pieredzes bagātu praktizējošo ārstu uzaicināšana par jaunās fakultātes kliniku vadītājiem.

Ņemot vērā sarakstes grūtības ar Krievijā dzīvojošiem mācībspēkiem, fakultātes padomes locekļi mēģināja saistīties ar sev pazīstamiem profesoriem, lai kaut uz laiku tos iesaistītu darbā Rīgā. Šie mēģinājumi gan nevainagoja sekmes. Papildus grūtības fakultātei radīja tas, ka Latvijas Augstskolas Organizācijas padome vairākus kandidātus (piemēram, Tērbatas Universitātes privātdocentu, operatīvās ķirurģijas speciālistu O.Holbeku) neapstiprināja[15], norādot gan viņu iespējamo nelojalitāti Latvijas valstij, gan arī uzskatot par nepieciešamu meklēt kandidātus latviešu ārstu vidū. Operatīvās ķirurģijas un topogrāfiskās anatomijas katedru piedāvāja vairākiem latviešu ķirurgiem (J.Jankovskim, A.Pētersonam, A.Ziediņam, J.Alksnim, J.Jaunzemam)[16], bet visi no šīs vietas atteicās.

Apzinoties, ka teorētiskajām katedrām nav piemērotu mācībspēku, fakultātes locekļi ne reizi vien apsprieda nepieciešamību sūtīt uz ārzemēm ārstus, lai viņus izglītotu par higiēnas[17] vai tiesmedicīnas[18] speciālistiem, tomēr piemērotus kandidātus atrast neizdevās.

Īpaši nedetalizējot Medicīnas fakultātes pirmo darbības gadu apskatu (sk. konspektīvu izklāstu LU divdesmit gadu jubilejas izdevumā[19]), var teikt, ka vairumā gadījumu reālas katedru un kliniku vadītāju izvēles nebija, jo parasti bija tikai viens kandidāts. Katrā gadījumā fakultātes padomes pilnvarota komisija trīs cilvēku sastāvā iepazīs ar pretendenta *curriculum vitae* un zinātniskajiem darbiem. 1920. gada 21. septembra sēdē tika noteikts, ka tiem kandidātiem, kas agrāk nav strādājuši augstskolās, jālasa divas parauglekcijas (katra 45 min. gara) fakultātes padomē. Vienai no tām tēmu izvēlas pats pretendents, bet otrai – fakultāte[20]. Pirmais šādu parauglekciju "*Aethiologie und pathologische Anatomie der Influenza*" nolasīja Romāns Adelheims tā paša gada 27. septembrī[21].

Vienīgais izņēmums, kad bija reāls konkurss uz katedras vadītāja vietu, bija abās ķirurģijas katedrās, uz kurām pieteicās pieci pretendenti (*Dr.med.* A.Pētersons, *Dr.med.* J.Jankovskis, *Dr.med.* J.Alksnis, G.Rēmers un prof. V.Mincs)[22]. No viņiem fakultāte ievēlēja J.Alksni un J.Jankovski.

Kopsummā par pirmajiem katedru un kliniku vadītājiem kļuva:

- 1) latviešu mācībspēki, kas bija kļuvuši par profesoriem jau Krievijas augstskolās (R.Krimbergs, E.Paukuls, J.Ruberts, M.Zile);
- 2) pieredzējuši praktizējošie ārsti, no kuriem daži bija ieguvuši medicīnas doktora grādu (J.Alksnis, H.Buduls, J.Jankovskis, E.Kalniņš u.c.), bet citi bija bez grāda (R.Adelheims, K.Barons, E.Putniņš);
- 3) mācībspēki no Krievijas vai citu ārvalstu augstskolām (C.Amslers, G.Bakmanis, Ā.Ērleins, E.Fērmānis, E.Gartjē, V.Kļimenko, F.Neireiters).

Tieši pēdējā grupa bija visneviendabīgākā, jo tās atlasē bieži valdīja nejaušība. Sarakste tika veikta ar daudziem profesoriem, kas nereti pēc iepazīšanās ar vietējiem apstākļiem šos piedāvājumus noraidīja. Kaut gan kopumā fakultātes izvēle uzskatāma par veiksmīgu, tomēr tās detalizēta analīze prasa īpašus pētījumus.

Vairākums pirmo katedru vadītāju piederēja pie 19. gs. 60. un 70. gadu paaudzes, kas arī fakultātē dominēja līdz 20. gs. trīsdesmito gadu beigām.

Medicīnas fakultātes pirmajos gados izveidojās abi pamatprincipi vadošo kadru izraudzīšanā, proti, konkursa vai vokācijas kārtībā. Konkursu par profesora un katedras vadītāja vietu izsludināja reti. Pirmo reizi to darīja 1920. gada rudenī, izsludinot 15. septembra "Valdības Vēstnesī" konkursu uz vakanto Operatīvās ķirurģijas un topogrāfiskās anatomijas katedras vadītāja vietu[23], uz kuru gan nepieteicās neviens pretendents[24]. Visplašākais konkurss notika no 1922. līdz 1924. gadam, kad "*Klinische Wochenschrift*" 1922. gada 45. numurā tika publicēts sludinājums par vakantajām katedras vadītāja vietām Fakultātes ķirurģijas un Patoloģiskās anatomijas katedrā (šo sludinājumu vēlāk ievietoja arī "*Wiener klinische Wochenschrift*", "*Lancet*" un "*La Presse Médicale*") [25]. Kopumā uz Fakultātes ķirurģijas katedru pieteicās deviņi, bet uz Patoloģiskās anatomijas katedru – pieci pretendenti[26]. Pārlietu ilgā dokumentu pārbaude un sarakstīšanās ievilkā šo konkursu vairāk nekā gada garumā, bet gala rezultātā tik un tā tika ievēlēti jau esošie fakultātes līdzstrādnieki – Romāns Adelheims[27] un Jēkabs Alksnis[28].

Otrs, biežāk lietots princips, bija katedru vadītāju izraudzīšanās vokācijas kārtībā, proti, saskaņot fakultātes izraudzītā pretendenta kandidatūru ar Universitātes vadību (Dekānu padomi), tad aicināt viņu pieteikties uz šo vakanci un ievēlēt fakultātes padomes sēdē. Pēc tam pretendentu vēl apstiprināja Universitātes padome un izglītības ministrs.

Jau no paša Medicīnas fakultātes sākuma par vakantu tika uzskatīta Histoloģijas katedra, kuras pārzināšanu allaž uzticēja Anatomijas katedras vadītājam (izņemot laiku no 1928. gada 1. janvāra līdz 1930. gada 28. septembrim, kad tās vadītāja pienākumus veica privātdocents *Dr.med.* Maksis Brants)[29]. Klinisko katedru un kliniku izveidi sarežģīja gan klinisko bāzu trūkums (it īpaši līdz 1928. gadam, kad daudzas katedras pārgāja uz Rīgas II pilsētas slimnīcu) un neskaidrie štatu saraksti, kas tika vairākkārt precizēti (1921. gadā, tad vairākkārt laboti, un no jauna pārskatīti 1927., 1929. un 1937. gadā)[30].

Kvalificētu mācībspēku kadru sagatavošana notika, asistentiem veicot pētījumus un sagatavojot doktora disertāciju kāda profesora vadībā. Medicīnas fakultāte bija vislielākā visā Latvijas Universitātē un tajā aizstāvētas 50 disertācijas *Dr.med.* grāda iegūšanai (pavisam LU no 1923. gada līdz 1944. gadam aizstāvētas 184 doktora disertācijas)[31]. Iespējams, ka šo aktivitāti varētu izskaidrot ne vien ar nozares specifiku, bet arī ar stingriem noteikumiem, ko fakultāte jau 1920. gadā noteica habilitācijai un ar to saistītajai privātdocenta nosaukuma iegūšanai: habilitēties var tikai medicīnas doktors[32]. Privātdocenta nosaukumu kopumā ieguva 50 mācībspēki (sk. tabulu), un visās katedrās, izņemot Rentģenoloģijas un radioloģijas katedru, bija radusies kadru rezerve.

LU Medicīnas fakultātes privātdocenti

Nr.	Gads	Vārds Uzvārds	Nozare
1.	1921	Eduards Kalniņš	neiroloģija
2.	1921	Jekabs Širons	ādas un veneriskās slimības
3.	1922	Mīkēlis Kazaks	neiroloģija
4.	1923	Gustavs Reinhards	acu slimības
5.	1923	Ernests Jansons	acu slimības
6.	1924	Vladimirs Trofimovs	operatīvā ķirurģija
7.	1925	Jānis Mīkelsons	iekšējās slimības
8.	1925	Adams Ērleins	zobārstniecība
9.	1926	Pāvils Mucenieks	ķirurģija
10.	1927	Jekabs Pīmanis	anatomija
11.	1927	Maksis Brants	patoloģiskā anatomija
12.	1928	Jānis Šulcs	ķirurģija
13.	1928	Gerhards Feders	bēnu slimības
14.	1928	Pauls Stradiņš	ķirurģija
15.	1928	Armins Hilze	ķirurģija
16.	1929	Eižens Vēbers	rentģenoloģija
17.	1929	Mīkēlis Veidemanis	tiesmedicina
18.	1930	Jānis Brants	ādas un veneriskās slimības

19.	1930	Egons Dārziņš	mikrobioloģija
20.	1931	Jūlijs Galejs	ādas un veneriskās slimības
21.	1931	Aleksandrs Bieziņš	ortopēdija
22.	1931	Reinholds Sņikeris	ausu, kakla un deguna slimības
23.	1932	Eduards Rencis	farmakoloģija
24.	1933	Kristaps Rudzītis	iekšķīgās slimības
25.	1933	Kārlis Apinis	acu slimības
26.	1936	Viktors Milenbahs	higiēna
27.	1937	Verners Kraulis	psihiatrija
28.	1938	Lūcija Jēruma-Krastiņa	anatomija
29.	1938	Jānis Alfrēds Krastiņš	patoloģiskā anatomija
30.	1938	Kārlis Balodis	acu slimības
31.	1939	Pēteris Ābele	dzemdniecība un ginekoloģija
32.	1939	Augusts Krastiņš	dzemdniecība un ginekoloģija
33.	1939	Jānis Vilde	neiroloģija
34.	1939	Dominiks Kalvelis	zobārstniecība
35.	1939	Nikolajs Stoligvo	iekšķīgās slimības
36.	1939	Nikolajs Vētra	iekšķīgās slimības
37.	1939	Marta Vigante	iekšķīgās slimības
38.	1940	Jānis Alfrēds Skuja	vispārīgā patoloģija
39.	1940	Arvīds Alksnis	ķirurģija
40.	1940	Teodors Miķelis Vitols	ķirurģija
41.	1940	Jānis Arvīds Āboliņš	dzemdniecība un ginekoloģija
42.	1941	Pēteris Vegers	fizioloģija
43.	1942	Osvalds Mačs	ķirurģija
44.	1942	Teodors Antons Upners	neiroloģija, eigēnika
45.	1942	Jānis Arnolds Eglītis	histoloģija
46.	1943	Raimunds Pavasars	ortopēdija
47.	1943	Viktors Kalniņš	zobārstniecība
48.	1944	Jēkabs Nīmanis	bēnu slimības

Jāatzīmē, ka šai tabulā nav iekļauti iekšķīgo slimību privātdocenti Andrejs Skuja (strādājis fakultātē no 1921. līdz 1938. gadam) un Kurts Hahs (strādājis fakultātē no 1921. līdz 1922. gadam), kam privātdocenta tiesības tika piešķirtas jau pirms atbilstošu noteikumu pieņemšanas.

Pēc Medicīnas fakultātes organizēšanas perioda beigām divdesmito gadu vidū, radās stabilizācija, kad vairumam katedru jau bija atrasti pastāvīgi vadītāji. Šai periodā pārmaiņas fakultātes vadošo kadru vidū notika, vienīgi pakāpeniski atverot štatu sarakstā paredzētās katedras un klinikas (iekšķīgo slimību hospitālo kliniku – 1925.g., Rentgenoloģijas institūtu – 1927.g., Vispārīgās ķirurģijas kliniku – 1928.g., Ausu, kakla un deguna slimību kliniku – 1935.g.)[33], kā arī pēc kāda profesora pēkšņas nāves (J.Jankovskis nomira 1925. gada 6. decembrī, A.Starkovs – 1927. gada 18. decembrī, J.Ruberts – 1934. gada 1. novembrī) vai dažiem mācībspēkiem atstājot darbu LU (G.Bakmanis aizgāja pēc 1924./25. mācību gada, bet

J.Dzirne neatgriezās darbā pēc atvaļinājuma 1929. gada rudenī). Šais gadījumos pretendents uzaicināja vokācijas kārtā. Vairāki pretendenti (prof. J.Dzirne un prof. V.Mincs) bija 1926. gada pavasarī uz Hospitālā ķirurģijas klinikas vadītāja vietu pēc prof. J.Jankovska nāves. Fakultātes padome toreiz noraidīja prof. J.Alkšņa priekšlikumu, uzticēt šīs klinikas vadību uz laiku kādam no jaunajiem mācībspēkiem – P.Muceniekam vai P.Stradiņam, izšķirot šo jautājumu galīgi pēc gada[34]. Nākošajā sēdē, 1926. gada 26. aprīlī, notika balsošana un nelielu balsu vairākumu guva prof. J.Dzirne (par viņu balsoja 12, pret – 4 fakultātes padomes locekļi, bet par prof. V.Mincu attiecīgi 10 un 6)[35]. Šķiet, ka galvenais, kas izšķīra balsošanu par labu J.Dzirnem, bija viņa apņemšanās lasīt lekcijas latviešu valodā (V.Mincs bija izteicis gatavību lasīt vāciski), kaut arī iepriekš daudziem fakultātes locekļiem (it īpaši prof. J.Aksnim) bija daudz iebildumu pret viņa personiskajām īpašībām. Īpiebilst, ka toreizējā vēlēšanu kārtība ļāva fakultātes locekļiem balsot par katru kandidātu atsevišķi, nevis pretendents savstarpēji izslēdzot.

Vēlāk gan fakultāte ņēma vērā J.Alksņa priekšlikumu un uzticēja vakanto katedru pagaidu vadīšanu jaunajiem docētājiem, tos ilgāku laiku neievēlot par pilntiesīgiem katedru vadītājiem. Tā, J.Miķelsons un P.Stradiņš vadīja katrs savu kliniku kā pagaidu aizvietotāji 2 gadus, bet J.Šulcs – pat vairāk nekā 4 gadus[36]. Šai laikā viņi bija atbrīvoti no vecāko asistentu pienākumiem un saņēma docentu vai vecāko docentu algu, bet joprojām skaitījās privātdocenti, jo atbilstoši toreizējiem noteikumiem par mācībspēku štatu slodzēm katedra vadītājam bija jābūt docentam (izņemot Anatomijas katedras un Dzemdniecības katedras 1937. gada štatu sarakstus), bet visai drīz, ja nebija kādu formālu šķēršļu, viņi kļuva par profesoriem[37].

Pārejot uz II pilsētas slimnīcu (tagadējo P.Stradiņa Valsts klīnisko slimnīcu), fakultātei radās grūtības ar klīniskajām bāzēm I slimnīcā, jo tās vadība neatļāva atstāt plānoto Klīniskās mikrobioloģijas un lipīgo slimību katedru (to izveidoja 1924. gadā un tās pagaidu vadītājs bija lektors slimību diagnostikas klīnikas vadītājs prof. V.Kļimenko). Šai katedrai nebija vietas arī II slimnīcā, tāpēc to likvidēja, uzdodot šīs disciplīnas docēšanu Vispārīgās patoloģijas, Higiēnas un Diagnostikas katedrai [38]. Arī šis piespiedu solis ierobežoja jauno mācībspēku iespēju avansēt.

Jauno mācībspēku sagatavošanā būtiska nozīme bija Rokfelleru fonda stipendijai, ko pēc fakultātes ieteikuma, izturot nopietnu konkursu, 1925./1926. māc. gadā saņēma Jēkabs Primanis un Pauls Stradiņš, bet 1926./1927. māc. gadā – Egons Dārziņš, Gerhards Feders un Jānis Alfrēds Kaktiņš[39]. Pēc tam neskaidru iemeslu dēļ bija 10 gadu ilgs pārtraukums. 1937./1938. māc. gadā to atkal saņēma Medicīnas fakultātes līdzstrādnieki – Kārlis Dolietis un

Frideberts Tēbelis, bet 1939. gadā – Pēteris Vegers[40], kurš izmantoja tikai vienu gadu no divgadīgās stipendijas un atgriezās Rīgā 1940. gada vasarā jau pēc brīvvalsts bojāejas[41]. 1929.-1930. gadā Vācijā papildinājās arī Kristaps Rudzītis, veicot pētījumus koloidķīmijā Ķīlē pie prof. H.Šādes[42]. Mazāka nozīme bija LU Medicīnas fakultātes stipendijām, jo no to daudzajiem saņēmējiem tikai viens – Kārlis Balodis aizstāvēja disertāciju un ieguva privātdocenta tiesības[43]. Tomēr jāņem vērā objektīvās grūtības un vājo materiāltehnisko bāzi zinātniskā darba veikšanai LU Medicīnas fakultātes institūtos un klinikās, kā arī daudzo stipendiātu praktisko ievirzi.

Par būtiskāko trūkumu katedru vadītāju atlasē jāuzskata sistēma, ka klinikas vai institūta vadītājs pēc ievēlēšanas palika amatā līdz pat pensijai (pēc LU Satversmes maksimālais vecums bija 70 gadi, tomēr pensionēties varēja arī ātrāk, ja bija nostrādāti 25 gadi)[44]. Šai gadījumā katedras vadītājs ieguva patvaldnieka stāvokli, pieņemot un atlaižot līdzstrādniekus pēc savām vēlmēm (reāli Fakultātes padome allaž akceptēja profesora ieteikumus). Šāda situācija reizēm radīja saspīlētas attiecības starp katedras vadītāju un asistentu, kurš mēģināja aizstāvēt disertāciju (šai sakarā, piemēram, radās konflikti starp prof. R.Krimbergu un Jāni Alfrēdu Skuju; starp prof. J.Primāni un asistenti Austru Bebrī). Kaut gan doc. J.A.Āboliņš atzīst, ka šāda kārtība varētu nodrošināt kliniku stabilitāti un veidot ilgstošus zinātniskos plānus, tomēr tā ir piemērota tādām valstīm, kurās ir daudzas (vismaz vairākas) universitātes, un tāpēc talantīgu audzēkņu izvirzīšanās var noritēt bez lieliem šķēršļiem[46].

Šādā situācijā veidojās dažādi profesoru grupējumi, kas savā starpā cīnījās par vakancēm. Pēc doc. Arvēda Alkšņa liecības par varu cīnījušies 3 latviešu grupējumi (tie veidojušies pēc korporāciju piederības un daļēji personisku antipātiju dēļ). Balsošanas rezultātu parasti ietekmēja cittautiešu, vācbaltu un ārzemnieku balsis. Paši viņi gan neesot intriģējuši, bet parasti pieslēgušies tam grupējumam, kas konkrētajā jautājumā bijis mazāk nacionāls[46]. Fakultātes sēžu protokoli bieži vien liecina par prof. M.Ziles pretrunām ar prof. R.Krimbergu un prof. J.Rubertu, kā arī par prof. J.Alkšņa domstarpībām ar pārējiem profesoriem. Nav izslēgts, ka tieši iekšējās intrigas neļāva ilgāk un pamatīgāk iesaistīt fakultātes darbā vairākus apdāvinātus ārstus un zinātniekus (piemēram, Viskonsīnas universitātes absolventu, neiroloģijas privātdocentu Miķeli Kazaku un bijušo prof. V.Cēges fon Manteifeja asistentu Tērbatā Arminu Hilzi).

Šim iekšējam pretrunām bija arī negatīva loma pēc prof. J.Ruberta nāves, kad sākotnēji par Oftalmoloģijas katedras pagaidu vadītāju iecēla privātdocentu Kārli Apīni, bet tad nolēma rīkot konkursu, kurā tika pielaisti Latvijas pavalstnieki, kam ir LU doktora grāds vai *venia*

legendi[48]. Konkursā pieteicās divi pretendenti – LU privātdocenti Eduards Jansons un Kārlis Apinis. Kaut gan K.Apinis bija zinātniski aktīvāks un arī viņa organizatora spējas bija pārākas, tomēr grupējumu interešu dēļ, ievērojot sabiedrisko stāvokli un ierēnāmo amatu pilsētas veselības valdē, ar pārliecinošu balsu vairākumu ievēlēja Eduardu Jansonu[48]. Vēlāk arī daudzi fakultātes padomes locekļi to atzina par kļūdu, bet nekas vairs nebija grozāms[49].

Ari LU vadības nostāja par mācībspēku avansēšanu kļuva skaidrāka tikai pēc lielās ekonomiskās krīzes pārvarēšanas, kad 1934. gada sākumā Dekānu Padome nolēma, ka izvirzīšana amatā iespējama tikai pēc budžeta apstiprināšanas un saistāma galvenokārt ar brīvo slodžu aizvietošanu, bet, paaugstinot amatā docentus un asistentus, jāņem vērā laiks pēc disertācijas aizstāvēšanas un habilitācijas, kā arī publikāciju skaits[50]. Laika ziņā tas sakrita ar jaunākās paaudzes rektora – profesora Jūlija Auskāpa stāšanos amatā 1933./1934. māc. gadā.

Šai laikā Medicīnas fakultātes mācībspēki pakāpeniski novecoja. Trīsdesmitajos gados maksimālo vecumu sasniedza vairāki profesori (M.Zile – 1933. gadā, K.Barons – 1935. gadā, E.Putniņš – 1937. gadā), bet vietnieku viņiem nebija. Tāpēc viņi turpināja strādāt, pārejot ārstatā un lasot lekcijas pēc virsstundu tarifa[51]. Tomēr viņiem sasniedzot 70 gadu vecumu, fakultātei allaž bija jālūdz Universitātes Padome, lai tā nodrošinātu konkrētajam profesoram valdības apstiprinājumu vēl uz vienu mācību gadu. 1934. gada rudenī LU padome atgādināja fakultātēm, ka pieredzējušiem mācībspēkiem laikus jā rūpējas par pēcnācējiem, lai vietniekus nevajadzētu meklēt ārzemēs[52]. Vēlāk, 1937. gada rudenī, Universitātes Padome pieņēma lēmumu, ka ārštata mācībspēku vadītās katedras uzskatāmas par vakantām un fakultātēm jāziņo vadībai par katedrām, kas drīzumā atbrivosies[53]. Pirms apstiprināt ārštata mācībspēkus 1938./1939. māc. gadam tika prasīti konkrēti paskaidrojumi, kas ticis veikts, lai sagatavotu vietniekus prof. K.Baronam un prof. E.Putniņam[54]. Fakultāte paskaidroja, ka Zobārstniecības institūtā D.Kalvelis jau iesniedzis disertāciju izskatīšanai, bet V.Kalniņš to drīz pabeigs; dzemdniecības un ginekoloģijas katedrā P.Ābele pielaists pie habilitācijas, A.Krastiņš ieguvīš *Dr.med.* grādu, bet J.A.Āboliņš gatavo disertāciju.

Krīzes simptomi bija redzami, ne tikai novecojoties katedru vadītājiem (1937. gada pavasarī to vidējais vecums bija sasniedzis 59,7 gadus, un no 22 katedru vadītājiem tikai pieci – J.Miķelsons, J.Prīmanis, F.Neireiters, R.Sniķeris un P.Stradiņš bija jaunāki par 50 gadiem), bet arī aizejot no darba LU daudziem perspektīviem asistentiem – vai nu tūlīt pēc disertācijas aizstāvēšanas (T.Vitols), ar daļēji pabeigtu disertācijas darbu

(A.Bormane, R.Pavasars, A.Brūveris u.c.), vai arī pēc doktoranda eksāmenu nokārtošanas. Dīvaini, ka arī laikā no 1933. gada līdz 1937. gadam (sk. tabulu) tikai viens mācībspēks (V.Milenbahs) kļuva par privātdocentu.

Draudošo krīzi nedaudz atviegloja fakts, ka līdz ar vidusskolas reformu 1935. gadā nebija izlaiduma un, ņemot vērā iespējamo ārstu pārprodukciju, LU Medicīnas fakultāte nolēma jaunus studentus neuzņemt (uzņemšana nenotika arī citās fakultātēs). Tāpēc, sākot ar 1935./1936. māc. gadu, secīgi katra kursa katedrās bija t.s. tukšais gads, kad lekcijas netika lasītas, un mācībspēki varēja nodoties zinātniskam darbam vai rakstīt mācības grāmatas (piem., prof. E.Paukuls un privātdocents E.Rencis).

Nopietni jautājumu par asistentu kadru sagatavošanu fakultātes padome apsprieda tikai 1937. gada rudenī, kad paaudžu maiņa bija jau reāli sākusies[55]. Galvenās atziņas šai diskusijā bija, ka asistentu amatos jācenšas turēt ārstus ar zinātniskām interesēm (J.Miķelsons), bet tad svarīgi ir nodrošināt viņu stāvokli uz vairākiem gadiem (J.Alksnis), jo ikgadējā pārvēlēšana neveicina pētniecisko darbu. Nebija noteikts arī maksimālais laiks, cik ilgi var būt par asistentu bez *Dr.med.* grāda iegūšanas, jo agrākais termiņš – 10 gadu – likās par garu. Toreiz diskutēta tika arī problēma par algas ekvivalentu teorētiskajās katedrās, kas apgrūtināja asistentu izvēli (R.Krimbergs). Diskusijas turpinājumā nākošajā sēdē[56] gan prof. H.Buduls, gan arī prof. J.Alksnis norādīja, ka asistentu lietu nevar identificēt ar zinātnieku sagatavošanu, jo valstij vajadzīgi speciālisti dažādās nozarēs. Tāpēc arī daudzi asistenti kliniskajās katedrās apgūst galvenokārt praktiskās iemaņas, lai pēc tam strādātu ārstnieciskū darbu ārpus fakultātes. Tas laikam arī ļauj izskaidrot kadru mainību Medicīnas fakultātē, kas bija daudz lielāka nekā citās fakultātēs[57].

Par formālo katedru vadītāju nomaiņas perioda sākumu varētu uzskatīt 1937. gada pavasari, kad vecākais docents F.Neireiters aizgāja no fakultātes sakarā ar piedāvājumu stāties darbā Berlīnē Valsts veselības pārvaldē ("*Reichsgesundheitsamt*") [58]. Viņa vietā 1937. gada rudenī par ārstata docentu tiesmedicīnas katedrā ievēlēja Miķeli Veidemani[59]. 1937. gada 6.aprīlī nomira viens no Medicīnas fakultātes dibinātājiem, privātdocents *Dr.med.* Gustavs Reinhards, kas agrāk bija lasījis neobligātus kursus oftalmoloģijā, bet pēdējos gados lasīja eigēnikas kursu visu fakultāšu studentiem. Viņa vietā eigēniku un pārmantošanas pētišanas metodes sāka lasīt *Dr.med.* Verners Kraulis, kas nule bija kļuvis par privātdocentu.

1938. gada pavasarī 70 gadu vecumu sasniedza un pensionējās leikšķīgo slimību diagnostikas katedras vadītājs prof. Vasilij Kļimenko. Viņa vietā fakultāte vokācijas kārtā izvēlējās privātdocentu Kristapu Rudzīti, kas pirms tam bija pārzinājis praktiskos darbus leikšķīgo slimību fakultātes

klinikā (prof. M.Zile, būdams ārstatā, lasīja tikai lekcijas) un 1937./1938. māc. gadā lasījis III kursa studentiem vispārīgo terapiju[60;61]. Pēc viņa ievēlēšanas fakultātē nolēma šo kursu pievienot iekšējo slimību propedeitikai. Vienlaikus K.Rudzīti ievēlēja par docentu.

Pēc 1937./1938. māc. gada no aktivā darba pilnīgi aizgāja prof. M.Zile, bet iekšējo slimību fakultātes klinikas pagaidu pārraudzišanu 1938./1939. māc. gadā sakarā ar t.s. tukšo gadu uzdeva doc. K.Rudzītim[62].

Ar 1938. gadu fakultātē pārtrauc darboties viens no ilggadējākiem privātdocentiem, leprologs *Dr.med.* Jēkabs Širons[63]. Tiesa, viņa priekšmeta docēšanu papildus apgrūtināja leprozorija pārcelšana uz Talsiem 1937. gadā, jo līdz ar to Rīgā vairs nebija slimnieku. Vienlaikus fakultātes padomē 1938./1939. māc. gada sākumā pēc prof. P.Stradiņa ierosinājuma tika apspriests projekts par Lipigo slimību katedras izveidi II slimnīcā, pārņemot no pilsētas attiecīgās nodaļas[64]. Par jaunās katedras iespējamo vadītāju minēja privātdocentu G.Federu, kurš jau lasīja bērnu lipigo slimību kursu.

Šai laikā Dekānu Padome, redzot, ka formāla pieeja apgrūtina jauno mācībspēku izvirzīšanu un tādejādi paaudžu maiņas dēļ profesoru skaitis fakultātes var mazināties, pieņēma jaunu lēmumu par avansēšanu un noteica, ka komisijai jāvērtē pretendenta darbība no iepriekšējās avansēšanās, bet doktora grāds vēl nedod tiesības kļūt par profesoru, arī amatā pavadītajam laikam nav nozīmes. Vēlēšanas fakultātē var notikt tikai pēc Dekānu Padomes piekrišanas[65].

Pēc Patoloģiskās anatomijas katedras vadītāja prof. R.Adelheima pēkšņās nāves 1938. gada 7. novembrī šā priekšmeta docēšanu uzdeva privātdoc. Maksim Brantam, bet katedras pārraudzību – dekānam prof. P.Sniķeram[66]. 1939. gada 8. maija sēdē M.Brantu ievēlēja par pilntiesīgu Patoloģiskās anatomijas katedras vadītāju un docentu[67].

Dekānu Padome paziņoja, ka ar 1939. gada 1. janvāri tā turpmāk neļaus pārvēlēt par fakultātes mācībspēkiem ārstatā prof. E.Putniņu, prof. E.Kalniņu un privātdoc. E.Vēberu[69]. E.Putnišs un E.Kalnišs bija vecāki par 70 gadiem, bet E.Vēbers jau kopš 1937. gada rudens smagi slimojis un darbā bija tikai īslaicīgi. No profesoriem, kas bija pārsnieguši maksimālo vecumu, vienīgi Kārli Baronu atkārtoti ievēlēja par zobārstniecības institūta vadītāju[70].

Prof. E.Putniņa vietā dzemdniecības lekcijas uzdeva lasīt privātdoc. Augustam Krastiņam (ginekoloģija 1939./1940. māc.g. nebija jālasa t.s. tukšā gada dēļ), bet Neuroloģijas katedru prof. E.Kalniņa vietā vienu gadu jāvada privātdoc. Jānim Vildem[71]. Sarežģījumi radās ar rentgenoloģijas docēšanu, jo šai katedrā neviens medicīnas doktors nebija sagatavots. Pats E.Vēbers ieteica asistentu Jāni Lediņu, bet daži fakultātes locekļi par piemērotāku

uzskatīja I slimnīcas rentgenkabineta vadītāju Jēkabu Romānu[72], kas gan no šā piedāvājuma atteicās. Tāpēc J.Lediņu ievēlēja par I šķiras lektoru un uzdeva viņam katedras vadīšanu 1939./1940. mācību gadā[73].

Līdzīga situācija izveidojās Vispārīgās patoloģijas katedrā, kur pēc prof. E.Paukuļa pensionēšanās slimības dēļ fakultāte izvirzīja divus pretendētus – privātdoc. E.Dārziņu un privātdoc. J.A.Kaktiņu[74]. Dekānu Padome abus kandidātus uzskatīja par cienīgiem, bet vēlēšanās vairāk balsu ieguva E.Dārziņš[75]. Jāpiebilst, ka visi minētie mācībspēki (A.Krastiņš, J.Vilde, E.Dārziņš) bija pagaidu katedru vadītāji, kurus uz laiku pārcēla no vecāko asistentu slodzēm.

Lai risinātu apmācību lektšķīgo slimību fakultātes klinikā, par tās vadītāju iecēla līdzšinējo Hospitālās klinikas vadītāju J.Miķelsonu, kura katedrā t.s. tukšais gads bija 1939./1940. māc. gadā[76]. J.Miķelsons nevēlējās zinātnisku atvaļinājumu un labprāt piekrita šim pārmaiņām, bet viņa vietā lektšķīgo slimību hospitālo kliniku uzdeva pārraudzīt doc. K.Rudzitim. Fakultāte atļāva J.Miķelsonam pārcelt uz jauno katedru visus viņa bijušos asistentus.

Lai izglītotu mācībspēkus katedrās, kurās to īpaši trūka, fakultāte nolēma meklēt stipendiātu Ausu, kakla un deguna slimību katedrai, jo tajā nebija neviena stabila asistenta[77].

Turpmākos sarežģījumus fakultātei radīja vācbaltu aizceļošana 1939. gada rudenī, jo darbu pārtrauca nule ievēlētais Patoloģiskās anatomijas katedras vadītājs doc. Maksis Brants, Higiēnas katedras organizētājs prof. Ernsts Fridrihs Aleksandrs Fērmanis, viens no spožākajiem fakultātes zinātniekiem Farmakoloģijas katedras privātdocents Eduards Rencis, Ķirurģisko slimību hospitālās klinikas asistents Engelhards Dekerts un vēl vairāki fakultātes tehniskie darbinieki. Patoloģiskās anatomijas pagaidu docēšanu uzdeva privātdoc. J.A.Kaktiņam, Farmakoloģijas katedrā prof. C.Amslers apņēma pats veikt visus darbus E.Renča vietā (jo arī asist. *Dr.med.* P.Vegers šajā laikā bija Šveicē kā Rokfelleru fonda stipendiāts)[78]. Higiēnas katedras vadīšanu uzticēja privātdoc. V.Milenbaham, atdalot no higiēnas kursa mikrobioloģiju, ko uzdeva docēt privātdoc. E.Dārziņa katedrai[79].

Jaunas grūtības Medicīnas fakultātei radīja arī ierobežotā mobilizācija 1939. gada beigās, kas skāra 15 asistentus[80].

Šai pat laikā prof. J.Primanis lūdza viņu atbrīvot no histoloģijas lekciju lasīšanas, jo ar to visai veiksmīgi varētu tikt galā asistents Jānis Arnolds Eglītis, tādejādi uzsākot jau agrāk iecerēto Anatomijas un histoloģijas katedras sadalīšanu[81].

Privātdocentus, kas pagaidām iecelti par katedru vadītājiem fakultāte pakāpeniski pārvēlēja par docentiem. Vispirms, 1940. gada 15. janvārī,

par štata docentu pārvēlēja līdzšinējo ārštata doc. M.Veidemani[82], tad – 13. februārī par docentu ievēlēja E.Dārziņu[83], bet 15. aprīlī par docentiem kļuva J.Vilde, A.Krastiņš un D.Kalvelis[84]. Nedaudz vēlāk, 25. maijā, par ārkārtas profesoru ievēlēja Kristapu Rudziti[85].

Nopietnas problēmas fakultātei radās sakarā ar prof. J.Alkšņa drīzo 70 gadu dzimšanas dienu, pēc kuras viņš kā ārštata profesors vairs nevadītu kliniku, bet lasītu daļu kara ķirurģijas kursa un medicīnas vēsturi. Viņa vietā Fakultātes ķirurģijas kliniku pārņēmu prof. J.Šulcs, bet Ķirurģisko hospitālo kliniku pēc tās pārcelšanas no Latvijas Sarkanā Krusta slimnīcas uz t.s. Jauno slimnīcu (bijušo Vācu ārstu biedrības slimnīcu, tagadējā Rīgas pilsētas 1. dzemdību nama vecajiem korpusiem) varētu vadīt privātdoc. P.Mucenieks[86]. 1940. gada 15. aprīlī arī prof. J.Šulcu ievēlēja par Fakultātes ķirurģijas katedras vadītāju, bet privātdoc. P.Mucenieku – par ārkārtas profesoru un Ķirurģiskās hospitālās klinikas vadītāju ar 22. augustu (J.Alkšņa jubilejas dienā)[87]. Diemžēl P.Mucenieks nomira jau 1940. gada 7. maijā, tā arī nestājies pie klinikas vadītāja pienākumu veikšanas un isti arī neklūvis par profesoru. Lidz ar to Ķirurģisko hospitālo kliniku nolēma nepārcelt uz "Jauno slimnīcu", bet uz vienu gadu slēgt, noturot nodarbības un lekcijas II slimnīcā prof. J.Šulca vadībā Ķirurģiskā fakultātes klinikā[88].

Lai atvieglotu doc. A.Krastiņam ginekoloģijas mācīšanu, nolēma J.A.Āboliņu ievēlēt par lektoru un uzdot viņam vienu gadu lasīt dzemdniecības kursu[89], bet drīz vien viņš jau kļuva par privātdocentu.

1939./40. māc. gadā darbu fakultātē beidza daudzi ilggadēji tās asistenti (A.Vitoliņš, A.Pakalns, J.Kocers, K.Apinis, K.Jakobsons, K.Dolietis, E.Usenko-Kaudzite u.c.). Nav isti skaidrs, vai tas izskaidrojams ar katedru vadītāju maiņu, vai ar vakancēm citās slimnīcās, kas tur radās pēc vācbaltu repatriācijas.

Neaplūkojot fakultātes darbību padomju un vācu okupācijas laikā, kas ir īpaša pētījuma vērtā, jāteic, ka tā varēja puslidz veiksmīgi pārdzīvot spējo paaudžu maiņu trīsdesmito gadu beigās. Kaut gan īpašu plānu nebija, bet fakultātes audzēkņi spēja nodrošināt cienīgu maiņu katedru dibinātājiem. Tomēr tās rezultātā tika izmantota gandrīz visa daudzu gadu laikā iekrātā kadru rezerve. Tādējādi ar 1940. gadu fakultātē par noteicošo bija kļuvusi docētāju paaudze, kas bija dzimusi 19. gs. deviņdesmitajos gados un 20. gs. sākumā, un 1944. gadā no 22 katedru vadītājiem 16 jau bija LU doktori.

LITERATŪRA

1. Dāle P. Vēsturisks pārskats par Latvijas Augstskolas nodibināšanu un tās darbību pirmā (1919./20.) mācību gadā. – R.: Latvijas Augstskolas izdevums, 1921. – 76 lpp.
2. Kundziņš K. Latvijas Universitātes priekšvēsture, viņas nodibināšana un pirmie pieci gadi // Latvijas Universitāte 1919—1929. – R., 1929. – 5.—50.lpp.
3. Dāle P. Op.cit.

4. P.Stučkas Latvijas Valsts Universitāte 40 gados (1919—1959). – R.: LVI, 1959. – 456 lpp.
5. *Viksnā A. Gaismu dodot, sadegu.* – R.: Zvaigzne, 1983.—199 lpp.
6. *Dāle P.* Op.cit.
7. LU Medicīnas fakultātes padomes sēžu protokoli: 1919.—1921. m.c.g. Prot. Nr. 1 – LVVA, 7427.f., 6.apr., 390.lieta, 9.lpp.
8. Ibid.
9. LU Medicīnas fakultātes padomes sēžu protokoli: 1919.—1921. m.c.g. Prot. Nr. 3 – LVVA, 7427.f., 6.apr., 390.lieta, 11.lpp.
10. *Dāle P.* Op.cit.
11. *Krimbergs R., Prīmanis J.* Medicīnas fakultāte // Latvijas Universitāte divdesmit gados. 1919—1939: 1. d. – R., 1939. – 581.—670.lpp.
12. LU Medicīnas fakultātes padomes sēžu protokoli: 1919.—1921. m.c.g. Prot. Nr. 8 – LVVA, 7427.f., 6.apr., 390.lieta, 15.lpp.
13. Ibid. Prot. Nr.9, 15.lpp.
14. Ibid. Prot. Nr. 16, 18.lpp.
15. Ibid. Prot. Nr. 24, 24.lpp.
16. Ibid. Prot. Nr. 24, 24.lpp.
17. Ibid. Prot. Nr. 16, 18.lpp.
18. LU Medicīnas fakultātes padomes sēžu protokoli: 1921.–1922. m.c.g. Prot. Nr.90 – LVVA, 7427.f., 6.apr., 391.lieta, 31.lpp.
19. *Krimbergs R., Prīmanis J.* Op.cit.
20. LU Medicīnas fakultātes padomes sēžu protokoli: 1919.—1921. m.c.g. Prot. Nr.40, 36.lpp.
21. Ibid. Prot. Nr.41, 36.—37.lpp.
22. Ibid. Prot. Nr.28, 27.lpp.
23. LU Medicīnas fakultātes padomes sēžu protokoli: 1919.—1921. m.c.g. Prot. Nr.38 – LVVA, 7427.f., 6.apr., 390.lieta, 34.lpp.
24. Ibid. Prot. Nr.40, 35.lpp.
25. LU Medicīnas fakultātes padomes sēžu protokoli: 1922.–1923. m.c.g. Prot. Nr.125 – LVVA, 7427.f., 6.apr., 392.lieta, 5.—7.lpp.
26. Ibid. Prot. Nr.130, 18.—19.lpp.
27. LU Medicīnas fakultātes padomes sēžu protokoli: 1923.–1924. m.c.g. Prot. Nr.147 – LVVA, 7427.f., 6.apr., 393.lieta, 21.—22.lpp.
28. Ibid. Prot. Nr.155, 41.—43.lpp.
29. *Krimbergs R., Prīmanis J.* Op.cit.
30. Ibid.
31. *Baltiņš M.* Latvijas Universitātes medicīnas doktori // Latvijas Ārsts. – 1992. – Nr.1. – 67.—73.lpp.
32. Ibid.
33. *Krimbergs R., Prīmanis J.* – op.cit.
34. LU Medicīnas fakultātes padomes sēžu protokoli: 1925.–1926. m.c.g. Prot. Nr.200 – LVVA, 7427. f., 6.apr., 395.lieta, 48.—50.lpp.
35. Ibid. Prot. Nr.201, 51.—53.lpp.
36. Latvijas Universitāte divdesmit gados 1919.–1939: 2.d. Mācības spēku biogrāfijas un bibliogrāfija. – R., 1939. – 648 lpp.
37. *Krimbergs R., Prīmanis J.* – op.cit.
38. LU Medicīnas fakultātes padomes sēžu protokoli: 1927.–28. m.c.g. Prot. Nr.243 – LVVA, 7427. f., 6. apr., 397.lieta, 44.—47.lpp.
39. *Krimbergs R., Prīmanis J.* Op.cit.
40. Ibid.
41. *Āboliņš J.A.* LU Medicīnas fakultāte otrā pasaules kara laikā // Akadēmiskā Dzīve. – 1972. – Nr.14. – 58.—65.lpp.

42. *Liepiņš J.* Fragments no grāmatas par Kristapu Rudzīti // Latvijas Ārsts. – 1991. – Nr.6. – 65.-70.lpp.
43. *Krimbergs R., Primanis J.* Op.cit.
44. *Āboliņš J.A.* Op.cit.
45. *Ibid.*
46. *Alksnis A.* Hipokrats spēlēs. – Toronto: Daugavas vanags, 1980. – 322 lpp.
47. LU Medicīnas fakultātes padomes sēžu protokoli: 1934.–1935. māc.g. Prot. Nr.379 – LVVA, 7427. l., 6.apr., 404.lieta, 15.—17.lpp.
48. *Ibid.* Prot. Nr.385, 28.—33.lpp.
49. *Alksnis A.* Op.cit.
50. LU Medicīnas fakultātes padomes sēžu protokoli: 1933.–1935. māc.g. Prot. Nr.366 – LVVA, 427. l., 6.apr., 403.lieta, 25.—27.lpp.
51. LU Medicīnas fakultātes padomes sēžu protokoli: 1934.–1935. māc.g. Prot. Nr.374 – LVVA, 7427. l., 6.apr., 404.lieta, 1.—4.lpp.
52. *Ibid.* Prot. Nr.375, 5.—7.lpp.
53. LU Medicīnas fakultātes padomes sēžu protokoli: 1937.–1938. māc.g. Prot. Nr.431 – LVVA, 7427. l., 6.apr., 407.lieta, 12.—14.lpp.
54. *Ibid.* Prot. Nr.445, 55.—59.lpp.
55. *Ibid.* Prot. Nr.430, 9.—11.lpp.
56. *Ibid.* Prot. Nr.431, 12.—14.lpp.
57. *Adamovičs L.* Latvijas Universitāte 1919.—1939. // Latvijas Universitāte divdesmit gados. 1919.—1939: 1.d.: Vēsturiskas un statistiskas ziņas par Universitāti un fakultātēm. – R., 1939. – 3.—102.lpp.
58. LU Medicīnas fakultātes padomes sēžu protokoli: 1936.–1937. māc.g. Prot. Nr.427 – LVVA, 7427. l., 6.apr., 406.lieta, 48.—50.lpp.
59. LU Medicīnas fakultātes padomes sēžu protokoli: 1937.—1938. māc.g. Prot. Nr.429 – LVVA, 7427. l., 6.apr., 407.lieta, 6.—8.lpp.
60. *Ibid.* Prot. Nr.442, 45.—48.lpp.
61. *Ibid.* Prot. Nr.443, 49.—53.lpp.
62. *Krimbergs R., Primanis J.* Op.cit.
63. LU Medicīnas fakultātes padomes sēžu protokoli: 1938.–1939. māc.g. Prot. Nr.446 – LVVA, 7427. l., 6.apr., 408.lieta, 1.—6.lpp.
64. *Ibid.*
65. *Ibid.* Prot. Nr.450, 16.—19.lpp.
66. *Ibid.* Prot. Nr.452, 24.—27.lpp.
67. *Ibid.* Prot. Nr.464, 62.—64.lpp.
68. *Ibid.* Prot. Nr.453, 28.—30.lpp.
69. *Ibid.* Prot. Nr.460, 49.—51.lpp.
70. *Ibid.* Prot. Nr.463, 57.—60.lpp.
71. *Ibid.* Prot. Nr.464, 62.—64.lpp.
72. *Ibid.*
73. *Ibid.* Prot. Nr.468, 72.—75.lpp.
74. *Ibid.* Prot. Nr.464, 62.—64.lpp.
75. *Ibid.* Prot. Nr.468, 72.—75.lpp.
76. *Krimbergs R., Primanis J.* Op.cit.
77. LU Medicīnas fakultātes padomes sēžu protokoli: 1939.–1940. māc.g. Prot. Nr.471 – LVVA, 7427. l., 6.apr., 409.lieta, 7.—9.lpp.
78. *Ibid.* Prot. Nr.475, 19.—21.lpp.
79. *Ibid.* Prot. Nr.476, 22.—25.lpp.
80. *Ibid.* Prot. Nr.475, 19.—21.lpp.
81. *Ibid.* Prot. Nr.476, 22.—25.lpp.

82. Ibid. Prot. Nr.477, 26.—29.lpp.
83. Ibid. Prot. Nr.479, 33.—35.lpp.
84. Ibid. Prot. Nr.485, 50.—53.lpp.
85. Ibid. Prot. Nr.488, 63.—65.lpp.
86. Ibid. Prot. Nr.483, 42.—45.lpp.
87. Ibid. Prot. Nr.485, 50.—53.lpp.
88. Ibid. Prot. Nr.487, 59.—62.lpp.
89. Ibid. Prot. Nr.483, 42.—45.lpp.

THE CHANGE OF GENERATIONS AMONG INSTRUCTORS AND PERSONNEL POLICIES AT THE UNIVERSITY OF LATVIA, FACULTY OF MEDICINE (SUMMARY)

By Māris Baltiņš

When a faculty of medicine was established at the University of Latvia in 1919, the first department heads and clinic directors were either Latvian instructors who had already become professors at Russian universities; experienced practitioners in medicine, some of whom had M.D. degrees; and instructors from universities in the former Russian Empire or educational institutions abroad. Other leadership positions at the University of Latvia were filled by competition and election.

From 1923 to 1944, fifty persons defended their dissertations at the faculty on their way to obtaining M.D. degrees, and 48 higher degrees (habilitated doctor) were conferred.

In 1937 the average age of department heads was 59.7 years. A rapid program of employee replacement was begun. Natural processes of attrition such as retirement or death were supplemented by political changes. This rapid change of generations at the faculty led to no fewer than 16 of 22 department heads at the faculty in 1944 being graduates of the faculty themselves.

Dr. med. Māris BALTIŅŠ

P.Stradiņa Medicīnas Vēstures muzejs

Antonijas iela 1

Rīga, VDP LV1360

Latvija